

Onderwerp	: Projectplan Waterwet Realisatie vispassage Erfkamerlingschap
Status	: Besluit
Datum vastgesteld door het college van dijkgraaf en heemraden	: 28 mei 2020
Bijlage(n)	: - Voorlopig Ontwerp vispassage Erfkamerlingschap; tek. nr. 200040 VO-251 v4.0 d.d. 29-04-2020.

Projectplan Waterwet

Het college van dijkgraaf en heemraden van het Waterschap Rijn en IJssel heeft het voornemen, gelet op artikel 5.4, eerste lid, van de Waterwet, het onderhavig projectplan Waterwet voor de realisatie van vispassage Erfkamerlingschap te Herwen (Zevenaar) vast te stellen en uit te voeren in overeenstemming met het bepaalde in dit plan.

Op grond van artikel 5.4 lid, tweede lid, van de Waterwet bevat een projectplan Waterwet een beschrijving van het betrokken werk, de wijze waarop het werk wordt uitgevoerd alsmede een beschrijving van de te treffen voorzieningen gericht op het ongedaan maken of beperken van de nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk.

1 Projectbeschrijving

1.1 Wat wordt aangelegd of gewijzigd?

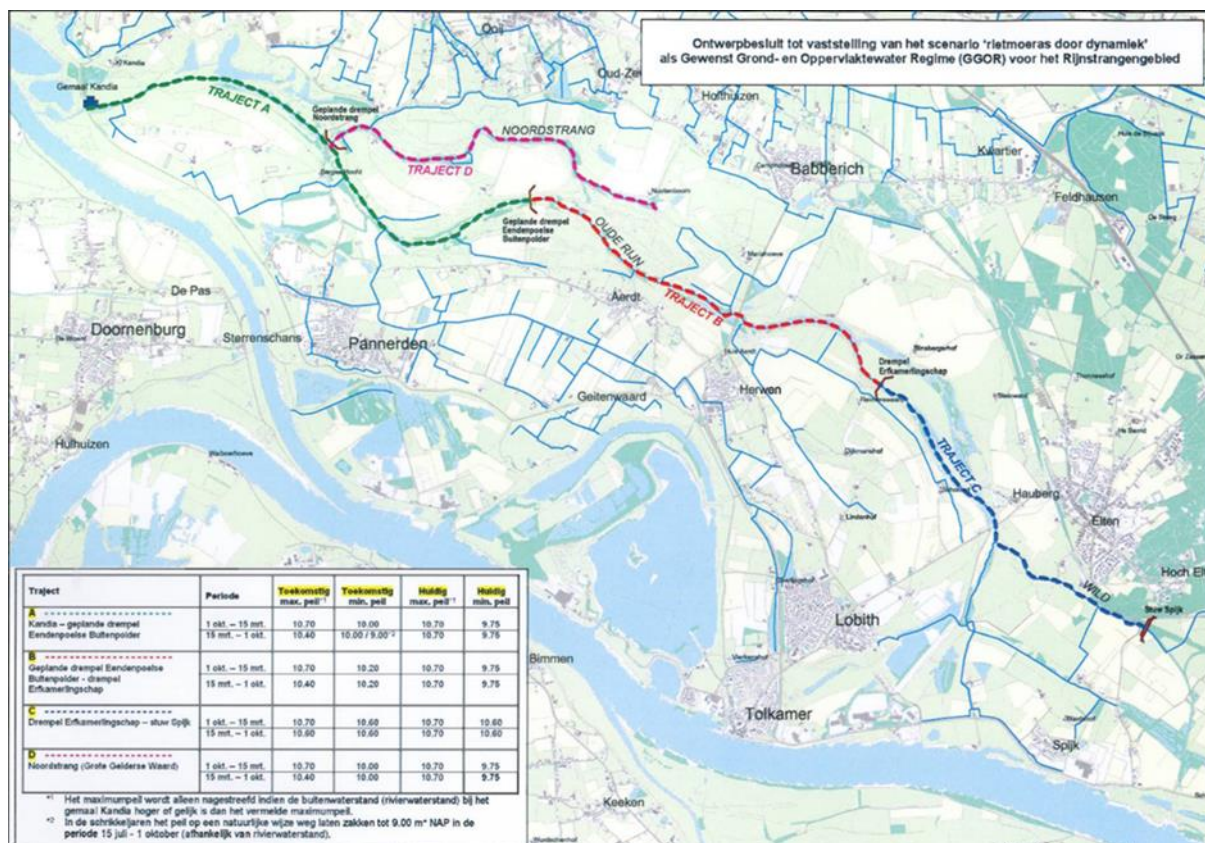
Inleiding en context

Rijkswaterstaat en Waterschap Rijn en IJssel hebben in 2008 het 'Waterakkoord Blauwe Knooppunt Rijn en IJssel' ondertekend. Dit waterakkoord is in 2014 geactualiseerd en op 19 april 2017 opnieuw bestuurlijk bekrachtigd. Blauwe knooppunten zijn overdrachtspunten (mondingen) van regionale watersystemen van het waterschap naar de rivieren in beheer bij Rijkswaterstaat. In het waterakkoord is o.a. opgenomen dat Rijkswaterstaat Oost-Nederland (RWS) en Waterschap Rijn en IJssel gezamenlijk gaan werken aan de verbetering van vismigratie in combinatie met ecologisch herstel van rivier- en beekmondingen ter uitvoering van de Kader Richtlijn Water. In de eerste tranche (2010-2015) zijn 5 blauwe knooppunten vispasseerbaar gemaakt. In de tweede tranche (2016-2021) staat onder andere het vispasseerbaar maken van de monding van de Oude Rijn bij het gemaal Kandia op het programma.

Naast het vispasseerbaar maken van gemaal Kandia staat voor de Oude Rijn (Rijnstrangen) in de periode 2016-2021 ook de vispassage overlaat Erfkamerlingschap gepland. Deze overlaat vormt samen met gemaal Kandia de laatste migratiebarrière voor vis op het volledig Nederlandse traject van de Oude Rijn. De Oude Rijn (Rijnstrangen) heeft een functie als ecologische verbindingzone tussen de uiterwaarden van de grote rivieren en het in Duitsland gelegen natuurgebied Millingerbroek.

De Oude Rijn heeft KRW ambitieniveau 'hoog' en een specifiek ecologische doelstelling (SED). Op basis van ecologische- en uitvoeringsprioritering heeft het overgangspunt Nederrijn - Oude Rijn (Rijnstrangen) de prioriteit 'midden' gekregen. De Oude Rijn is een KRW-waterlichaam en is gelegen in een N2000 gebied. Met deze vispassage wordt het grenskanaal (Die Wild) in Duitsland vispasseerbaar gemaakt.

De overlaat bevindt zich in het stroomgebied van de Oude Rijn (zie afbeelding 3).

Afbeelding 3: Stroomgebied Oude Rijn

Met de aanleg van de vispassage wordt het stroomgebied van de Oude Rijn en het grenskanaal in Duitsland beter verbonden en bereikbaar voor vissen. De vispassage wordt zodanig gerealiseerd dat overige functies (zoals veiligheid en doorstroming) optimaal in stand blijven en de functie natuur en ecologie verbetert. De vistrap wordt derhalve als volgt uitgevoerd:

- De vistrap is zodanig ontworpen dat het debiet laag blijft om verlaging van het waterpeil stroomopwaarts in de Oude Rijn te voorkomen;
- Het is mogelijk om de vistrap af te sluiten in een periode met zeer lage of geen afvoer, dit om droogvallen van de Oude Rijn te voorkomen.

De uit te voeren watermaatregelen zijn:

1. Vervangen huidige drempel door een overlaat in de vorm van een stalen damwand;
2. Aanleg vispassage in deze overlaat.

Dit projectplan Waterwet heeft alleen betrekking op de waterhuishoudkundige aspecten van de overlaat en de vispassage.

De ruimtelijke inpassing en de toetsing van de constructie wordt vergund door middel van een omgevingsvergunning. Deze vergunning wordt in een later stadium aangevraagd bij (en verleend door) de gemeente Zevenaar.

1.3 Betrokken partijen en rolverdeling

Waterschap Rijn en IJssel

Het waterschap Rijn en IJssel is initiatiefnemer voor de vispassage. Het waterschap is op basis van artikel 5.4 bevoegd om een projectplan tot aanleg of wijziging van een waterstaatswerk vast te stellen. De vaststelling gebeurt door het college van dijkgraaf en heemraden.

Gemeente Zevenaar

De gemeente Zevenaar is op de hoogte van de plannen om de overlaat te vervangen en een vispassage aan te leggen en is hiermee akkoord. De realisatie van de vispassage past binnen het vigerende bestemmingsplan. Wel is een omgevingsvergunning nodig voor het aanleggen van de vispassage en de renovatie van de overlaat. De omgevingsvergunning wordt separaat in procedure gebracht.

Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer is eigenaar van een deel van de grond rondom Erfkamerlingschap. Voor de werkzaamheden vindt afstemming plaats met Staatsbosbeheer over de uitvoering van het project.

Privaatrechtelijke persoon

Een privaatrechtelijk persoon is eigenaar van een deel van de grond rondom Erfkamerlingschap. Voor de werkzaamheden vindt afstemming plaats met deze privaatrechtelijke eigenaar over de uitvoering van het project.

1.4 Leeswijzer

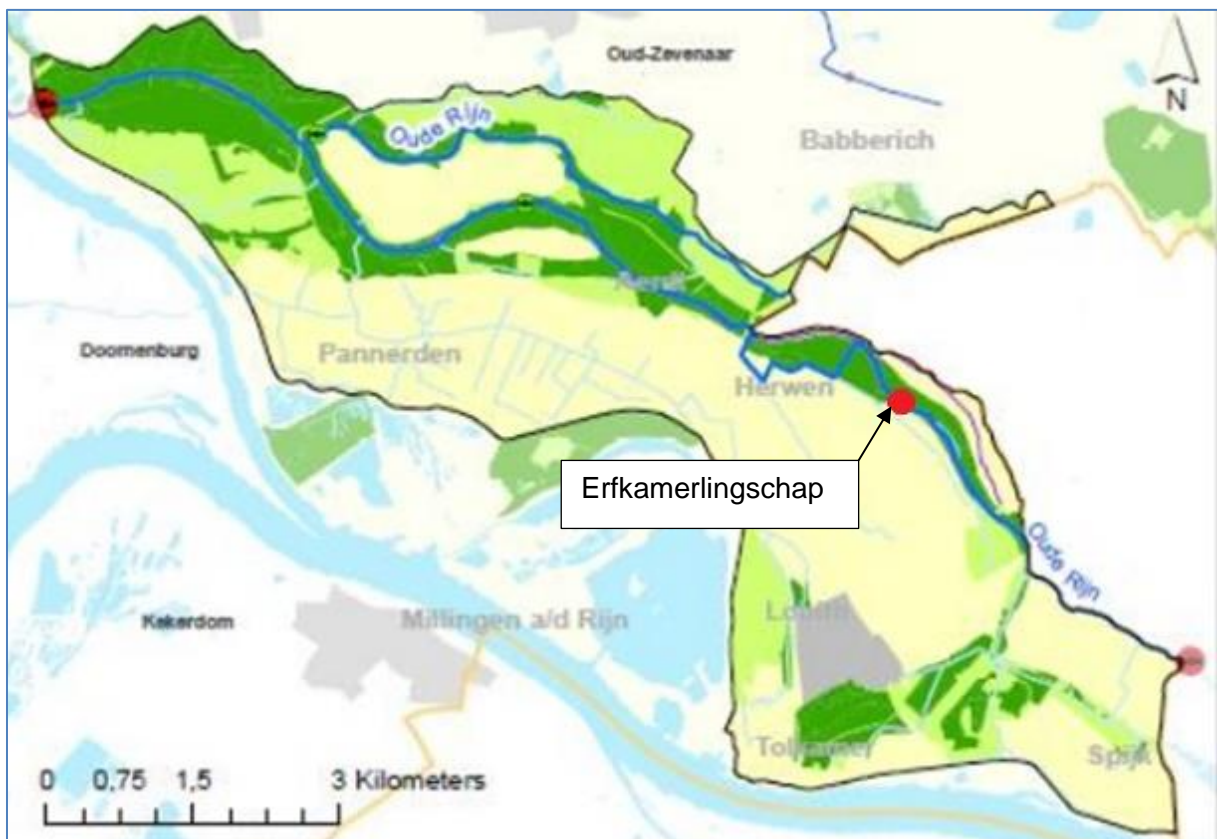
Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van de vispassage. Er wordt ingegaan op de gehanteerde randvoorwaarden en uitgangspunten. Vervolgens wordt het principe van het ontwerp toegelicht en wordt ingegaan op de effecten van de aanleg van de vispassage en welke maatregelen worden genomen om eventuele nadelige effecten te beperken. In hoofdstuk 3 wordt getoetst of de vispassage voldoet aan de doelstelling van de Waterwet. Hoofdstuk 4 gaat in op de planologische inpassing en uitvoerbaarheid van dit projectplan. De procedure van dit projectplan wordt toegelicht in hoofdstuk 5.

2 Beschrijving van de werkzaamheden

2.1 Beschrijving initiatief

Aanleg vispassage bij overlaat Erfkamerlingschap

De Oude Rijn heeft een stroomgebied van ca. 6.546 ha. Door deze vispassage, in combinatie met de vispassage bij gemaal Kandia, te realiseren wordt een verbinding gemaakt tussen de Nederrijn, de Oude Rijn en het grenskanaal in Duitsland. Hiermee wordt het stroomgebied van de Oude Rijn verder toegankelijk voor vissen.

Afbeelding 4: Stroomgebied Oude Rijn (Rijnstrangen), met de locatie van Erkamerlingschap

Gezien de dimensies en plantenrijkdom van de Oude Rijn ter hoogte van Erfkamerlingschap worden met name soorten als snoek, zeelt en ruisvoorn verwacht. Afhankelijk van de mate van begroeiing en de afvoersituatie daarnaast ook baars bittervoorn, blankvoorn, winde, bempje en riviergondel. Incidenteel kan er ook beek-/rivierprik en kleine of grote modderkruiper voorkomen. Het merendeel van deze vissen op deze locatie zal kleiner zijn dan 50 cm, gezien de bedekkingsgraad en dimensies van planten in de zomer. Met het (ook) passeerbaar worden van gemaal Kandia zal het aanbod van rheofiele soorten naar verwachting bij Erfkamerlingschap ook toenemen.

2.2 Kenmerken van de huidige situatie

In de huidige situatie bevindt zich in de Oude Rijn nabij Erfkamerlingschap een overlaat (in de vorm van een drempel) in de hoofdloop van de Oude Rijn (zie de eerdere afbeelding 2). De overlaat is in het verleden aangelegd voor het beheersen van het waterpeil bij lage afvoer in de Oude Rijn. De overlaat is bekleed met grasbetonstenen en heeft een kruinhoogte van 10,60m+ NAP. De overlaat verkeert in een slechte onderhoudstoestand en wordt gelijktijdig met de aanleg van de vispassage gerenoveerd. De huidige overlaat bij Erfkamerlingschap vormt bij normale waterstanden een barrière voor vrije vismigratie.

2.3 Kadastrale informatie

In onderstaande kaart (afbeelding 5) en overzicht zijn de kadastrale percelen weergegeven waarop de vispassage wordt uitgevoerd.

Afbeelding 5: Kadastrale percelen

Kadastrale percelen

Kadastrale code	Sectie	Perceelnr	Eigenaar	Bijzonderheid
HWN01	A	49	Staatsbosbeheer	
HWN01	A	55	Waterschap Rijn en IJssel	Recht van opstal Staatsbosbeheer
HWN01	B	1758	Privaatrechtelijk persoon	Recht van opstal Waterschap Rijn en IJssel
HWN01	B	2475	Waterschap Rijn en IJssel	Recht van opstal Gemeente Zevenaar

Tabel 1: Kadastrale percelen

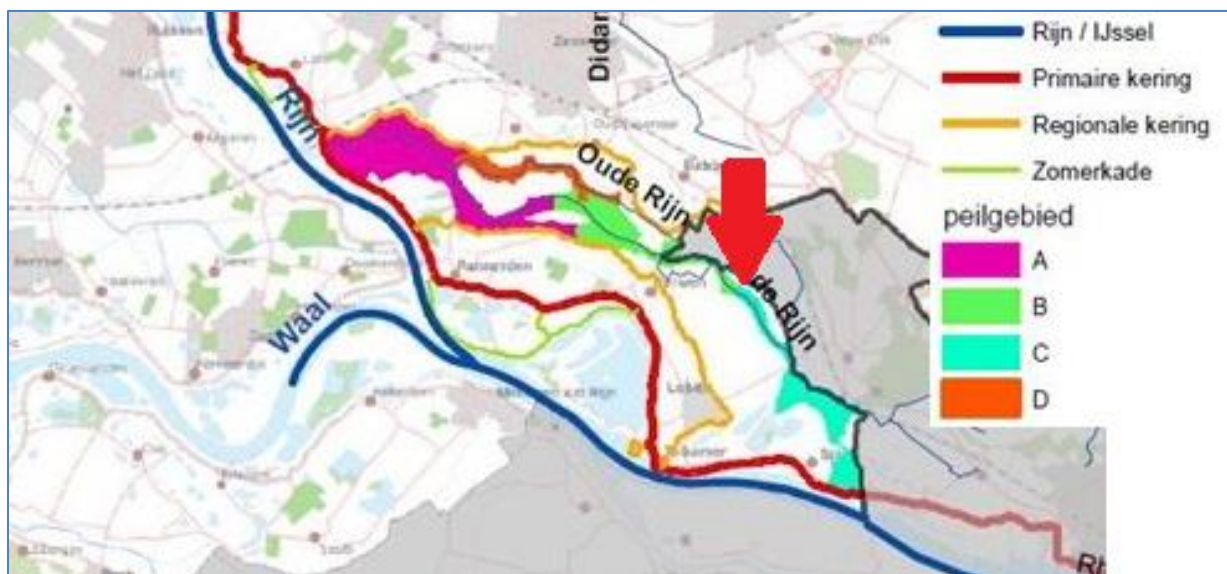
2.4 Principe van het ontwerp

De huidige overlaat bij Erkamerlingschap vormt bij normale waterstanden een barrière voor vrije vismigratie. De vispassage dient geschikt te zijn voor een breed spectrum van vissoorten van alle gildes en levensstadia. Deze omstandigheden vragen om een innovatief ontwerp dat duurzaam, robuust en toekomstbestendig is.

Het peilbesluit ligt in het Rijnstrangengebied gevoelig. Er is geen ruimte voor schommelingen opgenomen. De overlaat bevindt zich op de op de grens van peilgebied B en C (afbeelding 6). Conform het peilbesluit worden bij overlaat Erkamerlingschap de volgende streefpeilen voor de Oude Rijn gehanteerd:

	Benedenstroomse peilen (traject B)	Bovenstroomse peilen (traject C)
Winter: 1 okt – 15 maart:	Max. peil: 10,70m +NAP Min. peil: 10,20m +NAP	Max. peil: 10,70m +NAP Min. peil: 10,60m +NAP
Zomer: 15 maart – 1 okt:	Max. peil: 10,40m +NAP Min. peil: 10,20m +NAP	Max. peil: 10,60m +NAP Min. peil: 10,60m +NAP

Tabel 2: Streefpeilen conform peilbesluit Oude Rijn

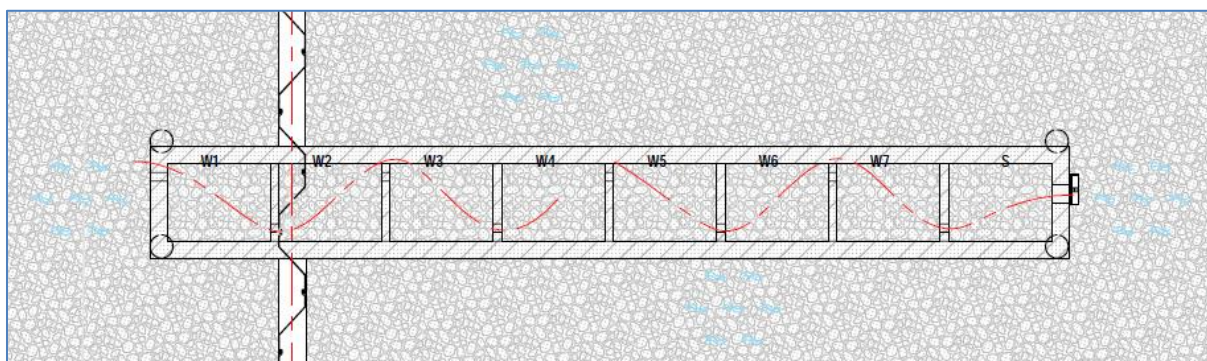
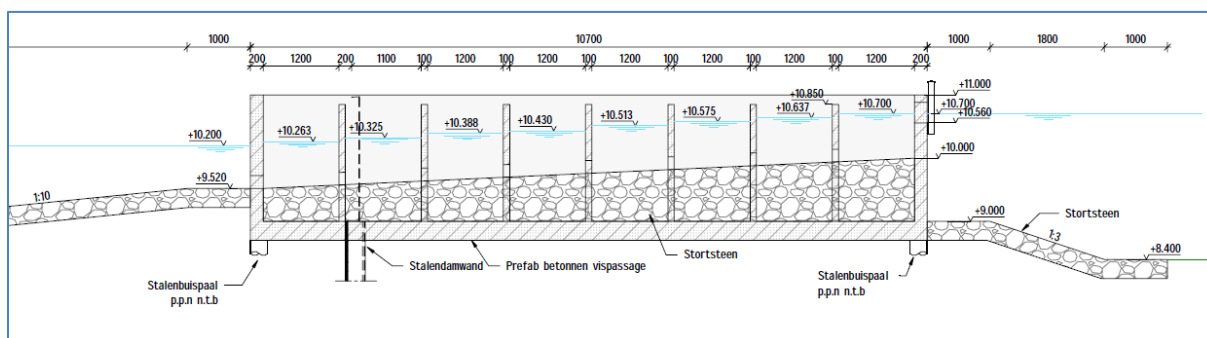
Afbeelding 6: Peilgebieden Rijnstrangen. De locatie van Erkamerlingschap is aangegeven met de rode pijl

De kruinhoogte van de overlaat wordt in de nieuwe situatie 10,70m +NAP. Door waterverlies benodigd voor de werking van de vispassage kan het peil uitzakken tot 10,60m +NAP.

Een randvoorwaarde is dat het peil bovenstrooms ieder schrikkeljaar kan uitzakken tot 9,00m +NAP. Daarom wordt in de nieuwe stalen damwand een handmatig bediende schuif opgenomen waarmee het bovenstroomse peil kan worden afgelaten tot 9,00m +NAP.

De vispassage wordt als een prefab betonnen goot opgenomen in de damwand van de overlaat. Door de prefab constructie krijgen we een goede en maatvast vispassage en wordt de bouwtijd op locatie geminimaliseerd.

Gezien de doelsoorten is rekening gehouden in het ontwerp met een maximale stroomsnelheid van 1,1 m/s in de doorstroomopeningen van de vispassage. Deze doorstroomopeningen worden 0,2m x 0,1m groot. Dit relateert aan het hoogteverschil per bekken van ca. 6 cm. Het maximale peilverschil voor het ontwerp van de vispassage is 50 cm. Hieruit volgt dat de passage bestaat uit 9 doorlaten met daartussen 8 bekken. De bekken zijn 1,20m x 0,90m. Door deze verhouding ontstaat een stabiele stromingsconditie die ook voor de zwakkere vissen passage mogelijk maakt. In onderstaande afbeelding (afbeelding 7) is het voorlopig ontwerp weergegeven.

Afbeelding 7: Voorlopig ontwerp doorsnede vispassage en indeling bekken.

Bovenstaande afbeelding is een voorlopig ontwerp van de vispassage. Deze is als bijlage opgenomen bij dit ontwerp besluit. De exacte vorm en de inpassing in de omgeving wordt ter inzage gelegd bij de aanvraag omgevingsvergunning.

Legger Watersystemen

De Legger is een beschrijving van het waterstaatswerk en wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het waterschap. De Legger Watersystemen is een register van kaarten, tabellen en een leeswijzer waarin gegevens over de ligging, vorm, afmeting en constructie van watergangen, bergingsgebieden en bijbehorende kaden en kunstwerken zijn vastgelegd. De Legger is gepubliceerd op de website van het waterschap: www.wrij.nl.

Dit projectplan Waterwet regelt het vaststellen van de maatregelen die specifiek betrekking hebben op de aanleg- of wijziging van een waterstaatswerk (oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk). Anders gezegd, regelt dit projectplan Waterwet het vaststellen van maatregelen die een wijziging van de Legger tot gevolg hebben.

Voorgenomen wijzigingen

Er is sprake van wijzigingen van de normatieve toestand van waterstaatswerken als gevolg van de werkzaamheden in het kader van dit projectplan.

2.5 Effecten en voorzieningen ter beperking van nadelige gevolgen

Waterveiligheid

De vispassage ligt in de overlaat bij Erfkamerlingschap. De overlaat is aangelegd voor het beheersen van het waterpeil bij lage afvoer in de Oude Rijn. De bovenkant van de vispassage ligt op hetzelfde peil als de overlaat. Hierdoor veroorzaakt de vispassage geen opstuwning.

Waterafvoer en peil Oude Rijn

De bestaande overlaat wordt vervangen door een stalen damwand en krijgt een kruinhoogte van 10,70m+ NAP. Tijdens het vervangen van de overlaat zal bovenstrooms tijdelijk een dam van klei in de Oude Rijn worden gelegd zodat de afvoer en peilregulatie geborgd is tijdens de uitvoering van deze werkzaamheden.

De vispassage heeft beperkt invloed op de watervoerafvoer bovenstrooms. In periodes van droogte kan de vispassage worden afgesloten zodat uitzakken van het peil stroomopwaarts wordt voorkomen.

Grondwaterstand

In de permanente situatie heeft de vistrap geen gevolgen voor de grondwaterstand. Tijdens de aanleg is bronbemaling nodig. Het debiet van de bronbemaling bedraagt ca. 40 à 50 m³/uur. De tijdsduur van de bemaling bedraagt circa 4 weken. Binnen het invloedsgebied van de bemaling is geen bebouwing aanwezig zodat risico op zettingen van bebouwing uitgesloten is.

Ecologie

Op 1 februari 2019 is de Vernieuwde gedragscode Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze is vastgesteld door de Unie van Waterschappen en deel 1 is goedgekeurd door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Met het goedkeuringsbesluit van de Minister vervalt de gedragscode voor waterschappen die is goedgekeurd onder de Flora- en Faunawet voor wat betreft het onderdeel 'bestendig beheer en onderhoud'. Het onderdeel 'ruimtelijke ingrepen' van de oude gedragscode die is verleend onder de Flora- en Faunawet blijft van kracht tot er een besluit is genomen over de nog op te stellen gedragscode ruimtelijke ingrepen voor waterschappen onder de Wet Natuurbescherming. De maatregelen die op basis van dit projectbesluit worden genomen betreffen 'ruimtelijke ingrepen'. Hierdoor blijft de oude gedragscode nog van kracht en wordt er gewerkt volgens de gedragscode Flora- en Faunawet, welke door de Unie van Waterschappen is vastgesteld. Middels deze gedragscode wordt zorgvuldig omgegaan met (beschermde) planten- en diersoorten, wordt het tijdstip van uitvoering hierop aangepast en/of worden mitigerende maatregelen genomen.

Overlast omgeving

Overige effecten (geluid, trillingen, stofvorming, verontreinigde grond, natuur, landschap, archeologie, niet gesprongen explosieven, etc.) wordt meegenomen in de aanvraag voor de omgevingsvergunning.

3 Toetsing waterwet

3.1 Algemeen

De toetsing van de Waterwet is op grond van artikel 2.1 van de Waterwet gericht op:

- a. voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met;
- b. bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en;
- c. vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

De in dit projectplan beschreven ingrepen zijn getoetst aan de doelstellingen van de waterwet. In paragraaf 3.2 is de toetsing voor de vispassage bij Erfkamerlingschap opgenomen.

3.2 Toetsing

a. Voorkomen en waar nodig beperken overstromingen, wateroverlast en waterschaarste

De bestaande drempel van overlaat Erfkamerlingschap in de Oude Rijn wordt vervangen door een stalen damwand en krijgt een kruinhoogte van 10,70m +NAP. Door waterverlies via de vispassage kan het bovenstroomse peil uitzakken tot 10,60m+ NAP. Hiermee wordt voldaan aan het vastgestelde peilbesluit voor de Oude Rijn. De vispassage wordt zodanig gerealiseerd dat overige functies (zoals waterveiligheid en beperking wateroverlast) optimaal in stand blijven zoals in de huidige situatie. Hiervoor wordt een technische vispassage aangelegd die met een minimale waterbehoefte goed functioneert bij de verschillende waterstanden in de Oude Rijn. De huidige rangorde bij weinig water wordt gerespecteerd. Bij te weinig afvoer wordt de vispassage gesloten.

Conclusie:

De renovatie van de overlaat en de aanleg van de vispassage hebben geen nadelig effect op het peilregime van de Oude Rijn.

b. Bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen

De vispassage heeft geen invloed op de chemische kwaliteit van het watersysteem. Door de vispassage bij Erfkamerlingschap te realiseren wordt een sterke verbetering ten opzichte van de ecologische kwaliteit tot stand gebracht. Het is een belangrijke schakel naast andere vispassages.

Conclusie

De vispassage heeft geen effect op de chemische kwaliteit. Door de vispassage verbetert de biodiversiteit en daarmee de ecologische kwaliteit van het watersysteem.

c. Vervulling van maatschappelijke functies

De vispassage vervult strikt genomen geen maatschappelijke functie. In de aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt de ruimtelijke inpassing inzichtelijk gemaakt.

Conclusie

Geconcludeerd wordt dat vispassage (op zichzelf) geen effect heeft op de vervulling van maatschappelijke functies.

4 Wijze van uitvoering

4.1 Planologische inpassing

De vispassage komt te liggen op het grondgebied van het waterschap en de gemeente Zevenaar. Binnen de projectlocatie is het bestemmingsplan Buitengebied 2008 van toepassing. Dit bestemmingsplan is 19 mei 2009 onherroepelijk geworden. (Zie: https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.01960000BPB2008-/t_NL.IMRO.01960000BPB2008-.pdf)

De vispassage past binnen de kaders van dit bestemmingsplan.

4.2 Andere noodzakelijke vergunningen en relevante besluiten

Naast de projectplan Waterwet procedure worden de volgende procedures doorlopen:

- Omgevingsvergunning bij de gemeente Zevenaar.
- Melding Besluit Bodemkwaliteit bij de gemeente Zevenaar (landbodembodem) of waterschap Rijn en IJssel (waterbodembodem).
- Melding onttrekken en lozen bronneringswater bij waterschap Rijn en IJssel.

De aanleg van de vispassage bij Erfkamerlingschap maakt onderdeel uit van maatregel GP08 zoals opgenomen in het N2000 Beheerplan Rijntakken. (Zie: <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2019/06/Bijlagen-beheerplan-Natura-2000-Rijntakken-2019.pdf>)

In het kader van de Wet Natuurbescherming kan de aanleg van de vispassage derhalve vergunnings- en ontheffingsvrij worden uitgevoerd.

4.3 Planning

De werkzaamheden voor de renovatie van de overlaat en de aanleg van de vispassage zullen circa 2 maanden in beslag nemen en de verwachte startdatum is augustus 2020.

4.4 Overige uitvoeringsaspecten

De werkzaamheden vinden plaats op gronden welke in eigendom zijn bij publieke partijen (Staatsbosbeheer en Waterschap Rijn en IJssel) en bij een privaatrechtelijk persoon. Daar waar het voor de uitvoering van de werkzaamheden noodzakelijk is om gronden van derden te betreden, zullen medewerkers van het waterschap en/of de gecontracteerde aannemer de activiteiten vooraf afstemmen met de betreffende grondeigenaren c.q. gebruikers. Het is daarbij de intentie om tot minnelijke overeenstemming te komen. Pas als dat niet lukt wordt overgegaan tot het opleggen van gedoogplichten.

5 Procedures

5.1 Procedure vaststellen Projectplan Waterwet

Het Projectplan wordt voorbereid conform de reguliere voorbereidingsprocedure van afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht. Dit betekent dat het projectplan Waterwet digitaal wordt bekendgemaakt en kan worden geraadpleegd op de website:

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/zoeken/waterschapsblad>

Belanghebbenden kunnen gedurende een periode van 6 weken, na bekendmaking van het besluit, bezwaar indienen.

Bezwaren op dit besluit moeten schriftelijk worden ingediend. Deze kunnen worden gericht aan het college van dijkgraaf en heemraden van het Waterschap Rijn en IJssel, Postbus 148 (7000 AC) Doetinchem.

Het bezwaarschrift wordt ondertekend en bevat ten minste:

- De naam en het adres van de indiener;
- De dagtekening;
- Een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- De gronden van het bezwaar.

Het projectplan ingevolge artikel 5.4, eerste lid, van de Waterwet staat in de bijlage bij artikel 1.1 van de Crisis- en Herstelwet genoemd. Hierdoor zijn de bepalingen in hoofdstuk 1, afdeling 2 van de Crisis- en Herstelwet van toepassing.

5.2 Aansprakelijkheid en schade afhandeling

Voor eventueel financieel nadeel, dat onverhoopt ontstaat als gevolg van de rechtmatige uitvoering van het projectplan, kan een belanghebbende een verzoek om schadevergoeding indienen bij het Waterschap Rijn en IJssel op grond van het bepaalde in artikel 7.14 van de Waterwet. Volgens dit artikel komt een belanghebbende voor een vergoeding in aanmerking, voor zover de schade redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en voor zover de vergoeding niet of niet voldoende anderszins verzekerd is. Voorbeelden van nadelen die (geheel of gedeeltelijke) vergoeding in aanmerking komen zijn: waardevermindering van gronden en opstallen, inkomensschade en kosten van onder meer schade beperkende maatregelen. Verzoeken of aanvragen voor schadevergoeding worden conform de Procedureverordening nadeelcompensatie Waterschap Rijn en IJssel afgehandeld. Deze regeling kan worden geraadpleegd op de website van het waterschap (www.wrij.nl > zoeken op 'procedureverordening' binnen Regelgeving). Het verzoek tot vergoeding van de schade dient een motivering en een onderbouwing van de hoogte van de gevraagde schadevergoeding te bevatten.

5.3 Contactpersoon uitvoering werken

Voor meer informatie over het ontwerp projectplan Waterwet kunt u terecht bij de heer R.(Ronald) Stapelbroek, bereikbaar via r.stapelbroek@wrij.nl of 0314-369369. Hij kan uw vragen beantwoorden en het plan met u doornemen.